

Vilňuská deklarácia o výzvach a príležitostiach pre súdnictvo v súčasnej ekonomickej klíme

Valné zhromaždenie Európskej siete súdnych rád, ktoré sa konalo vo Vilňuse (Litva) 8. – 10. júna 2011

VZHĽADOM NA TO, ŽE:

- I. Globálna ekonomická kríza má významný dopad na väčšinu Európskych krajín a vedie k zníženej ekonomickej činnosti, nedostatku finančných prostriedkov a rastu nezamestnanosti.
- II. Väčšina vlád, ktorá je konfrontovaná s obmedzenými finančnými zdrojmi, reaguje prijímaním opatrení na zníženie deficitu prostredníctvom škrtov vo výdavkoch a prehodnotením spôsobu rozdelenia štátneho rozpočtu v dlhodobom horizonte.
- III. Táto situácia rovnako postihuje mnoho európskych justícií, ktoré čelia nárastu nápadu vecí, predovšetkým v občianskoprávných veciach ako platobná neschopnosť/pracovné právo/konkurzné právo i v niektorých trestných veciach a zároveň sa musia zaoberať s rozpočtovými reštrikciami, ktoré vyúsťujú do personálnych škrtov a v niektorých prípadoch do znižovania plátov sudcov.
- IV. Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy CM/rec (2010) členským štátom o nezávislosti, efektívite a zodpovednosti sudcov vyhlasuje, že:
 - „každý štát musí poskytnúť dostatočné zdroje, zariadenia a vybavenie súdov, aby sudy mohli fungovať v súlade so štandardmi ustanovenými v článku 6 Dohovoru a tiež aby sa umožnilo sudcom efektívne pracovať.
 - a „odmeňovanie sudcov musí byť úmerné ich povolaniu a zodpovednosti, a musí byť dostatočné, aby ich chránili pred úplatkami, zameranými na ovplyvňovanie ich rozhodnutí,“
 - a „ochrana pred znižovaním plátov sudcov musí byť predmetom špeciálnej právnej úpravy“.
- V. Akékoľvek ekonomické opatrenie, aj keď dočasné, ktoré by mohlo ovplyvniť súdnictvo, musí chrániť základnú úlohu súdnictva v demokratickej spoločnosti. Súdnictvo musí aj v tvrdej ekonomickej situácii naďalej garantovať základné práva prístupu každého občana k súdu, efektívnu ochranu základných práv a výkon kvalitnej spravodlivosti v primeranom čase.

- VI. Nezávislé a efektívne súdnictvo má významnú ekonomickú hodnotu, keďže vytvára zdravú investičnú klímu, potrebnú pre oživenie ekonomiky.
- VII. Zníženie zdrojov dostupných pre súdnictvo môže mať neželané vedľajšie účinky, ktoré môžu prevážiť nad želaným efektom možných vládnych úspor. Spravidlosť vykonávaná s oneskorením v dôležitých prípadoch, ako verejné obstarávanie, platobná neschopnosť a pracovné spory, môže spôsobiť obrovské škody investičným projektom; môže oddialiť produktívne využitie obmedzených prostriedkov; a to by mohlo ohroziť oživenie ekonomiky.
- VIII. Európske súdne systémy, inšpirované súdnymi radami alebo inými autonómnymi orgánmi, by mali reagovať na súčasnú ekonomickú klímu identifikovaním existujúcich výziev a príležitostí, aby im mohli náležite čeliť.

ODPORÚČA

1. Zvážiť špeciálne opatrenia na ochranu a zníženie dopadu economickej krízy na zaťaženosť súdov redistribúciou ľudských zdrojov, dočasným posilnením najviac postihnutých súdov a organizačnými nápravami.
2. Dostupné údaje naznačujú, že európske spoločnosti nielen že čelia dočasnej kríze, ale vstupujú do nového ekonomického prostredia. Preto je dôležité navrhnúť a implementovať dlhodobé stratégie pre súdnictvo, adekvátne k tejto vzniknutej situácii.
3. Nová ekonomická situácia vyžaduje prijatie opatrení zameraných na zvýšenie efektívnosti súdov, ktoré by za inej situácie neboli nevyhnutné: prehodnotenie mapy súdnictva, zavedenie a reformácia postupov a vnútornej organizácie súdov, ako aj integrácia inovatívnych informačných a komunikačných technológií, ktoré sú zásadnými prvkami potrebnými na zvýšenie efektívnosti súdneho systému.
4. Investovanie do správy justície a moderných technológií a posilňovanie ľudských zdrojov na súdoch by sa malo podporovať, aby bola justícia vo vzťahu k budúcim výzvam pružnejšia.
5. Súdne systémy a sudcovia by mali byť zapojení do potrebných reforiem.
6. Súdne rady alebo autonómne *Správy súdov* by mali prevziať významnú úlohu, vždy berúc do úvahy a rešpektujúc kompetencie ďalších mocí štátu.

7. Súdnicstvo by malo prijať všetky potrebné kroky na podporu dôvery verejnosti v súdy. Otvorenosť, transparentnosť, zodpovednosť, úcta k občanom, vcítenie sa do ich situácie, rozvoj činnosti súdov, vykonávanie rozsudkov a iných súdnych rozhodnutí v jasnom a zrozumiteľnom jazyku sú zásadnými rysmi na dosiahnutie tohto cieľa. Prístup k spravodlivosti musí byť zabezpečený vrátane vhodných opatrení na pomoc a uľahčenie prístupu k súdu obzvlášť zraniteľným osobám.
8. Systémy alternatívneho riešenia sporov môžu občanom ponúknuť životaschopnú alternatívnu metódu dosiahnutia mimosúdneho a komplexnejšieho riešenia ich konfliktov. Je potrebné podporovať legislatívne opatrenia na posilnenie úlohy mediácie a zmiernu, vytvorenie adekvátnych verejných služieb ako aj aktívnu úlohu súdov pri podpore a propagácii týchto druhov alternatív.
9. Je na mieste vyzývať tých, ktorí zodpovedajú za prípravu návrhov právnych predpisov, aby podporovali jasné a jednoznačné zákony pre dosiahnutie väčšej právnej istoty a aby sa predišlo súdnym sporom, ktoré zvyšujú pracovné zaťaženie súdov.
10. Nezávislosť súdnictva a každého jednotlivého sudcu má byť zachovaná ako predpoklad pre poskytovanie spravodlivej a nestrannej spravodlivosti pri ochrane ľudských práv a základných slobôd. Žiadna nutnosť znižovania nákladov nemôže ohroziť sudcovskú nezávislosť. Je základnou úlohou súdnych rád, aby udržali a posilnili nezávislosť súdnictva.